

د استخراج په سکتور کې بنې حکومتولۍ ته وده ورکول – د معلوماتو تبادلې او همکاری

کابل، د ۱۳۹۸ کال د غويي د میاشتي ۱۵ مه نیټه – پرون د افغانستان د استخراجي صنایعو د شفافیت نوښت او د افغان-المان د همکاری ادارې په کابل کې د دولتي ادارو، خصوصي سکتور او مدني ټولني د ۵۰ تنو استازو په گډون یو ورکشاپ جوړ کړ. د دې ورکشاپ د جوړولو موخه دا وه چې د استخراج په سکتور کې د اړونده مراجعو تر منځ مناسبه همکاری او د معلوماتو تبادلې بیرته را منځته کړي. دا راز هڅې به په افغانستان کې د کان ایستني په باب د ارقامو او معلوماتو د توحید سبب شي او د ۲۰۱۹ کال د جون په میاشت کې د استخراجي صنایعو د شفافیت د نوښت (EITI) د سازمان له خوا په هیواد کې د دې سازمان د سټنډرډ د پلي کیدو د څیړني یو شرط به برابر کړي.

د افغانستان د کانونو او پټرولیم د وزارت سرپرستي میرمن نرگس نهان په نوموړي ورکشاپ کې د خپلې وینا په ترڅ کې داسې وویل: «زموږ وزارت غواړي چې په دې برخه نور هم کار وکړي. مونږ په هیواد کې د EITI د سټنډرډ د پلي کیدو د بريالي څیړني او تائید لپاره د روڼتوب یوه انټرنیټي پانه جوړه کړیده چې په هغه د استخراج او عوایدو ارقام او معلومات په ژوندۍ توگه خپریږي ترڅو دغه معلومات د شریکانو سره شریک شي او په نوموړي لړۍ کې وکارول شي.»

د افغانستان د کان ایستني سکتور یو لوی اقتصادي پوتنسیال لري چې کولای شي اقتصادي ودې ته د پام وړ زیاتوالی ورکړي. د EITI سټنډرډ د استخراج په سکتور کې د روڼتوب او حکومتولۍ نړیوال نورمونه گڼل کيږي. دغه سټنډرډ د نفت، گاز او منرالونو د سرچینو د کنټرول او مدیریت معیارونه ټاکي چې د حکومتونو له خوا د شرکتونو او مدني ټولني په همکاری پلي کيږي. هغه هیوادونه چې دا معیارونه پلي کوي، د مالیاتو، جوازونو، تړونونو، تولیداتو او د طبیعي سرچینو د استخراج د نورو مهمو عناصرو په اړه اطلاعات برېښوي. افغانستان د ۲۰۱۰ کال راهیسې د نوموړي سازمان له خوا د دغه سټنډرډ د پلي کیدو د څیړني او تائید یو کاندید دی.

د افغانستان د استخراجي صنایعو د شفافیت د نوښت دارالانشا په ډاگه کړه چې د اړونده لوریو په منځ کې د همکاری او د معلوماتو د شریکولو کموالی او همدارنگه د نوموړو معیارونو څخه د عمومي پوهاوي نشتوالی په افغانستان کې د دې سازمان د نورمونو د پلي کیدو د تائید د پروسې خنډونه دي. د سکتوري وزارتونو یو شمیر واحدونه او همداراز استخراجي شرکتونه د نوموړو شمیرو او معلوماتو د راټولولو دنده په غاړه لري. د دې ورکشاپ موخه د نوموړو مراجعو تر منځ د اغیزمنو اړیکو او د پوهې شریکولو ته رسیدل وو. د افغانستان د استخراجي صنایعو د شفافیت د نوښت دارالانشا مشر بناغلي حشمت الله سابس څرگنده کړه چې «د EITI د نورمونو په باب پوهاوي اړینه ده. مونږ یوازې هله کولای شو د بريالو پایلو هیله ولرو چې په گډه سره خپل رول په ښه توگه ترسره کړو.»

د ورکشاپ گډونوال په هیواد کې د نوموړي سازمان له خوا د EITI سټنډرډ د تائید د پروسې د شرایطو او د اړونده ننگونو د رفع کولو د څرنګوالي سره آشنا شول. هغوی اوس کولای شي اړونده معلومات د افغانستان د استخراجي صنایعو د شفافیت د نوښت دارالانشا ته برابر کړي. دا ورکشاپ د اړونده مراجعو یوه شبکه منځته راوړه چې پخوا به یې په یوازې توگه فعالیت کاوه. دغه مراجع همدارنگه په نوموړي پروسه کې د خپل رول په اړه یو بل مسئول گڼي.

د نوموړي سازمان له خوا په افغانستان د سټنډرډ د پلي کیدو رسمي تائیدول به د هیواد د استخراج په سکتور کې یوه لویه سمونتیا وي چې عواید به په بشپړ دقت او حساب ورکونې سره راټولېږي او دا کار به د افغانستان د پراختیا سره مرسته وکړي. د معلوماتو شفافیت او روڼتوب به د اداري فساد د مهارکولو، د یوه باوري او عادلې ادارې په توگه د حکومت د دریځ د ټینګولو او د نړیوالو پانګه والو د جلبولو سبب وګرځي.

د افغانستان په استخراجي سکتور کې د بڼې حکومتولۍ د ودې پروگرام (MinGov) د Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH د ادارې له خوا د المان د اقتصادي همکاريو او پراختیا د وزارت (BMZ) په استازیتوب پلي کيږي. د دې لپاره چې په افغانستان کې د کان ایستني د سکتور پوټنسیال په بشپړه توګه وکارول شي، نوموړی پروگرام په پام کې لري چې په استخراجي سکتور کې دولتي عواید زیات کړي، پانګونه وهڅوي او د افغانستان د اداري فساد سره مبارزه وکړي. دا پروژه اړونده مراجعو ته روزنه ورکوي ترڅو تامین کړي چې د کان ایستني کارونه په شفافه توګه او د هیواد د نافذه قوانینو او د روغتیا او ژوند چاپیریال د نړیوالو معیارونو سره سم ترسره کيږي. د نورو کارونو ترڅنګ، دې پروژې د ۲۰۱۴ کال راهیسې د بیلابیلو موضوعګانو لکه د کانونو د پلان جوړونې، د کان ایستني د اقتصاد او د کان ایستني د څارنې د مدیریت په باب ۲۶ روزنیز کورسونه د کانونو د ۳۸۰ تنو څارونکو او د کانونو او پټرولیم د وزارت او د هغه د ولایتي ادارو د نورو کارکوونکو لپاره جوړکړي دي. په عین حال کې، نوموړي پروگرام په دې سکتور کې د ونډې اخیستنې د ودې په موخه د افغانو بڼځو لپاره ۱۳ سکالرشپونه تمويل کړي دي. برسیره پر دې، دا پروژه د افغانستان د استخراجي صنایعو د روڼتوب د نوښت (AEITI) څخه د روڼتوب د ودې او اداري فساد سره د مبارزې په موخه ملاتړ کوي.